

ned; han kunde maaske ellers slaa en Staaltraadsfold omkring Marken og udlægge den til Græsning. Han har ikke Lov til, dersom han ikke kan finde en behagelig og paalidelig Mand, at nedlægge Huset som Fæstehus, men han kan blive nødt til at tage en trættekær og ubehagelig Mand ind i det. Jeg synes, at det er et ubilligt Indgreb i den Ejendomsret, Manden har, at han fremdeles skal blive ved at have Fæstere, selv om de ikke kunne opfylde de Betingelser, hvorunder han fra først af stiftede Fæstet. Men saa meget mere urigtigt maa det være, naar der skal paalægges ham en ligefrem Skat, hvis han ikke inden en vis Tid faar en ny Fæster ind. Jeg kan derfor ikke se andet, end at § 1 er et meget stort Indgreb i Ejendomsretten, og jeg forstaaer ikke, hvorledes det kan paastaaes, at det skulde være et Skridt til det almene Bedste, at der altid kommer til at bo en Fæster, hvor der i de sidste 50 Aar har boet en Fæster. Det er mig umuligt at forstaa, at det skulde være til det almene Bedste, at det Fæste, der blev stiftet paa en saadan afsides liggende Plads, opretholdes til evige Tider. Jeg finder altsaa, at § 1 langt fra respekterer Ejendomsretten her i Landet.

Men vi komme saa til Lejehusene, og der har den ærede Landbrugsminister villet overføre Loven af 1861 om Fæstegaarde paa Lejehusene. Den ærede Minister maa imidlertid huske paa, at der er en ganske overordentlig Forskel paa et Fæste, og en Brugsret, der gælder paa Livstid, og en Brugsret paa visse Aar. Jeg skal ikke afgøre, om det har været rigtigt eller urigtigt, hvad man indførte i Loven af 1861, om man ikke der er gaaet Ejernes Rettigheder vel nær, men saa meget kan jeg sige, at skulle vi overføre det paa Lejehusene, saa gøre vi stor Uret mod den nuværende Ejer. Han skal finde sig i, skønt Forholdet er indgaaet paa Aaremaal, at Brugerens maaske imod sit Løfte og maaske imod privat Aftale begynder at gøre Grundforbedringer og indføre andre Forbedringer i meget betydelig Grad. Jeg kan godt forstaa, at Tanken med Loven af 1861 var den, at man ikke vilde forhindre den Mand, som har Arbejdslyst og Dydighed, i at gøre Forbedringer. Det er jo ganske vist, at Døden afklipper Fæstet, han ved ikke, om den Forbedring, han gør, gælder 8 Aar eller den gælder 50 Aar, han er altsaa meget uvillig til at gøre Forbedringer under saa usikre Forhold. En Lejer, som f. Eks. lejer paa 8 eller 10 Aar, ved derimod bestemt, paa

hvor lang Tid han har lejet, og kan tage sine Forholdsregler derefter. Det forekommer mig meget underligt, at denne Overførelse af Loven af 1861 paa Lejehusene har kunnet blive foreslaaet af den ærede Landbrugsminister. Der staar jo, at hvis Brugerens af et Hus nedlægger mere og kostbarere Sæd og Frø i Jorden, end der er overleveret ham, saa bør det erstattes. Jeg synes, at det er det samme, som om man vilde sige til Husmanden: Du skal ikke alene have Ret til at disponere over Huset og Afgrøden i den Tid, du bruger det, men du skal ogsaa have Ret til at sige til Ejeren af Huset, naar han modtager det igen, hvor stor og hvordan Afgrøden skal være, idet du har Lov at bestemme, hvorledes Jorden skal være besaaet. Jeg synes, at det er et ligefremt Indgreb i Ejers Ret, at han, som har overleveret Huset i en vis Tilstand med Hensyn til Sæd, skal modtage det efter Husmandens Disposition for at tage Høsten af det i den kommende Tid.

Det forekommer mig altsaa, at den ærede Landbrugsminister ikke har været bange for at træde Ejendomsretten vel nær, uden at der efter min Mening har været nogen skellig Grund dertil, thi det viser sig jo overalt, at de smaa Landbrug ere dem, som klare sig bedst. Men han har heller ikke været bange for at træde den personlige Frihed for nær. Thi disse mange Synsforretninger, som denne Lov vil fremkalde, skulle afholdes ifølge et Valg, som sker af Brugerens og Ejers, og der føjes til, at dette Valg er man pligtig til at modtage, naar man bor i vedkommende Kommune. En Mand skal altsaa være pligtig til at modtage Valg som Synsmand i et aldeles privat Forhold mellem Ejer og Bruger. Jeg kan ikke se rettere, end at det er et Indgreb i den personlige Frihed. Sæt, at man f. Eks. blev valgt til at være Synsmand, og man vidste, at den anden havde valgt en Synsmand, som var en trættekær Mand, saa skulde man absolut være nødt til at træde sammen med ham for at forhandle Sagen. Jeg ser ikke rettere end, at skal der komme noget ud af Loven, maa dog den personlige Frihed være til Stede med Hensyn til, hvorvidt man vil modtage eller ikke modtage Valg.

Den højtærede Landbrugsminister har endelig heller ikke været bange for at give Kommunerne forøget Arbejde; thi nu skulde de holde Arkiv for alle disse Synsforretninger, og Sogneraadsformanden skal være ansvarlig for det og skal levere Udskrifter